

דוד וגוליית - סתירות ופירוקן

עמיחי שהם

בשיעור שעבר עסקנו בסתירות שבין פרק ט"ז לבין פרק י"ז בספר שמואל א'. השבוע נגלה כי אף בפרק י"ז עצמו, העוסק במלחמת דוד וגוליית, קיימות סתירות פנימיות.

מכיר או אינו מכיר?

דוד, שבא לבקר את אחיו הלוחמים ולהביא להם קצת 'אוכל של אמא', נסער כולו מדברי גוליית, ומחליט לעשות מעשה. הוא נלקח לפני שאול, ומצהיר בפניו כי יוכל להילחם בגוליית. לאור זאת, מפתיע ביותר לגלות בהמשך הפרק שכששאול רואה את דוד יוצא להילחם בגוליית, הוא שואל את אבנר: "בן מי זה הנער?". אבנר, שאינו יודע את התשובה, מברר עם דוד את זהותו לאחר נצחונו על גוליית. הלא עוד באותו פרק דיבר שאול עם דוד, וכיצד הוא אינו מכיר אותו?

נראה שהקושייה קשה עוד יותר, שכן סביר ששאול לא היה מפקיר את גורל עם ישראל בידי עלם חמודות לא-מוכר, ומסתבר שהוא הכיר את דוד עוד לפני שפגש אותו בשדה הקרב. כיצד ייתכן, אפוא, שלאחר הקרב הוא עדיין אינו מכירו?

הגמרא ביבמות (עו"ב) מתייחסת לקושייה זו, ומבארת ששאול אכן הכיר את דוד, אך כשראה שרוח ה' מפעמת בו, התחיל לחשוך כי אולי הוא הנער שנבחר בידי ה' להחליפו. מאז ששמואל הודיע לו על קריעת המלכות ממנו ועל נתינתה ביד "רעהו הטוב ממנו", היה שאול מסתובב חסר מנוחה בחיפוש אחר אותו מחליף נעלם שעתיד ליטול ממנו את המלוכה. שאול אמנם הכיר את דוד, אך עתה - כאשר התעורר בו החשד שהוא יירש אותו - ביקש לדעת מהו ייחוסו. ייתכן גם ששאול ביקש לוודא שמוצאו של דוד הוא ממואבית, שכן חשב שאם הדבר נכון, ודאי שהוא לא ימונה למלך על ישראל.

מכל מקום, ר' יוסף קרא מביא מדרש זה, ומסיים: "כך הוא מפורש במדרש, אבל על יישוב המקרא בלא מדרשו איני יכול לעמוד, ואין מקרא יוצא מידי פשוטו".

ירושלים!?

קושייה חריפה נוספת מתעוררת למקרא פסוק נד: "ויקח דוד את ראש הפלשתי ויבאהו ירושלים, ואת כליו שם באהלו". מדוע דוד מביא את ראש גוליית לירושלים, והרי ירושלים נכבשה על ידי דוד רק לאחר מות שאול, בספר שמואל ב' פ"ה? האם ראה דוד צורך להציג את ראש גוליית בפני היבוסים?

לשאלה זו ניתנו מספר תשובות. יש שהסבירו ששתי ירושלים היו: אחת - עיר מבוצרת ומוקפת חומה, שאותה כבש דוד עשרות שנים מאוחר יותר מידי היבוסים, ואחת - עיר היושבת פרוזות, שנכבשה ע"י שבט יהודה עוד בימי השופטים (שופטים א', ח). הסבר אחר הוא שהמקרא מקדים את המאוחר, ומתאר כאן מאורע שאירע שנים רבות לאחר מכן. דוד הביא את ראש גוליית לירושלים רק לאחר כיבושה (כנראה לזכר נצחונו), ואירוע זה מתואר כאן כדי לסגור את הפינה האחרונה בסיפור גוליית. תופעה דומה להסבר זה מופיעה בספר שמות: עוד לפני הציווי על הקמת המשכן, כבר מקדימה התורה את המאוחר ומספרת שאהרן לקח צנצנת מן והניחה למשמרת לפני ארון ה' (שמות ט"ז, לג).